Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 131. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 7-го ЧЕРВНЯ, 1921.

VOL. XXIX. No. 131. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, JUNE 7, 1921. THREE CENTS

СОТКИ ЛЮДИЙ ЖЕРТВОЮ ХМАРОЛОМУ.

ХМАРОЛОМ ВИКЛИКУЄ СТРАШНУ ПОВІНЬ НА РІЦІ АРКЕНЗО.

ПУЕБЛО, Колоредо, 4. червня. — Повінь на ріці Аркензо, спричинена великим хмароломом, спричинила величезну шкоду маєтку та коштувала життє може навіть 500 людий.

Коли филі зближалися до міста, фабричні гудки по всіх фабриках давали населенню знати, що найближаєть ся небезпека. Люди, що вже довго побували в сій околиці, знали, чим грозить хочби найменча проволока, і зараз почали забирати що найважнійші маєтки та втікати на горби, оточуючі місто з усіх сторін. Зате імігранти, які недавно прибули сюди, легковажили собі знак остроги.

Коли филі залляли місто, наперед низче положену робітничу дільницю, а потім бизнесову часть міста, населенне почало усе втікати на горби. В короткім часі филі досягнули в бизнесовій дільниці другого поверха домів, перевалюючися зі шумом через склепи з їдою, одежиною, через банки і фабрики. В ночи чути було, як гуділа вода, як валилися під напором води доми.

Коли сонце зійшло над містом, місто було залляте на шість вулиць від головної вулиці міста. Тисячі людий бродило вулицями безцільно. Матери плакали і просили прохожих помогти їх пошукати дітий. Діти заводили, шукаючи своїх родичів. Всюди видно було страшне замішанне. Урядники, які мали чувати над безпеченьством, мусіли напружити свої сили, щоби удержати материй і батьків, що хотіли кидатися у вир води шукати членів своїх родин.

ЦІЛІ ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЧІ ЗМЕТЕНІ В РІКУ.

Особовий поїзд зелізниці Денвер енд Ріо Гранде, який їхав на полудне, виїхавши з Денвер о годині три чверти на восьму вечером, мусів задержатися на північ від Пуебло через филі повени, а потім звалився в ріку. Пасажирі утекли наперед на дахи возів поїзду, а потім перебралися на одну фабрику у сусідстві.

Повінь звернула в ріку також поїзд зелізниці Мезуре. Більшість пасажирів сего поїзду також виратувалася та втекла до одної фабрики на горбі.

ПОЖАР ДОДАЄ ДО СТРАХОВИЩА ПОВЕНИ.

Серед найстрашнійшого розгукання филь Аркензо Ривер на самій середині простору, залятого водою почав горіти склад дерева одної будівляної компанії. На домір нещастя коло складу дерева вибух збірник газоліни і нафти. Горюча нафта стала плисти рікою; від неї почали палитися на ріці напливаючі бервена дерев, дахи домів, стодоли, хатна обстанова, яких вода надганяла в напрямі горіючих предметів.

ВОВКИ В ЛЮДСЬКІЙ ШКІРІ КОРИСТАЮТЬ З НЕЩАСТЯ ЛЮДИЙ

Филі візбраної ріки перервали електричні дроти та газові проводи, так що в ночі люди лишилися без світла. Як лише погасли світла, розбишаки почали бушувати по місті, шукаючи за легкою добичею. Щоби запобігти дальшим рабункам, візвані на місце нещастя військові власти проголосили, що дали приказ стріляти на кождого, хто буде допускатися рабунку.

ЗНИЩЕНЕ ПОВІННЮ МІСТО З АЕРОПЛЯНУ.

Першими людьми, що приїхали зпоза міста до міста Пуебло, були два газетярі та один летун, що прилетіли до міста зараз на вістку про повінь. Вони літали понад місто, розглядали докладно розміри нещастя, а потім осіли на одім з горбів, котрих є богато в місті.

Вони розповідають, що ціле місто повінню перетяте на дві части. Серединою міста валиться страшна сила води. Межи одною та другою частиною міста комунікації нема. На самій середині залятого міста сторчить як остров будова зелізничого двірця. З других домів на двірци, з поїздів, складів ані сліду.

Всі мости межи Пуебло та Колоредо Спрингс зірвані. Ціла долина ріки Аркензо виглядає як одно велике кипяче озеро.

ДЕНВЕР ІДЕ НА ПОМІЧ.

ДЕНВЕР, 4. червня. — Місто Денвер зібрало на борзі поміч для навіженого повеню Пуебло. Вистроєно осібний поїзд, наладовано його теплою одежиною, поживою, свічками, і вислано під военною сторожею до Пуебло.

Подібну ратункову акцію почали військові власти на приказ з міністерства з Вашінгтону та американський Червоний Хрест.

НОВА ЗЛИВА ПЕРЕРИВАЄ РАТУНКОВУ АКЦІЮ.

ПУЕБЛО, 5. червня. — Коло пів до третої години сполудня случився ще один хмаролом над містом, через що ріка Аркензо, яка уже почала була опадати, почала знов підноситися ще вище, як передтим, не допускаючи сим до ратункової акції.

Число жертв, яке з першу образовували на 500 осіб, може не буде виносити більше, як 250. Досі добуто з води коло 150 трупів.

НЕДОЛЯ ПРАЦЮЮЧИХ ДІТЕЙ.

Департамент Праці в Вашінгтоні видав друковане справозданне під заголовком „Адміністрація Першого Федерального Закона про Дітучу Працю". Справозданне обіймає весь час від коли федеральний закон про діточу працю став обовязувати переводитися в життє під федеральною контролею Діточого Бюра Департаменту Праці. Се перше справозданне обіймає лиш 9 місяців, отже розмірно недовгий час. Хоч відноситься воно лише до 5 стейтів, та проте дає вже богато матеріялу для зображення відносин, що примушують американські діти йти змалку на фабричні роботи, та роскриває цілу тяжку картину молодечого труду, слабости, бідности і безпросвітности.

В пяти стейтах за девять місяців зголосилося звиш 25.000 дітей у віці від 14 до 16 літ по „свідоцтва віку", котре мусить мати дитина на доказ, що їм більше як чотирнацять літ, щоби дістати урядовий дозвіл іти на зарібки. Такі свідоцтва видано 19.696 дітям, на половину хлопцям і дівчатам. Ледви одна дитина на сто мала свідоцтво уродин, щоб виказати свій вік, і ледви дві на сто мали посвідку хрестин. Ціла четверта частина усіх дітей не мала взагалі ніяких документів і мусіли піддаватись лікарським оглядинам для ствердження, чи їм більше чи менше як чотирнацять літ.

Лікарські оглядини виказали, що богато дітей на свій вік значно недоважує, і що недоважуть саме ті, котрі вже скільки літ працювали по фабриках. Покинувши фабричну роботу, діти скоро візискували свою вагу і приходили до здоровля. Та не всі. Богато батьків, котрим звернули увагу на недомагання їх дітей, не мали чим платити за лікарську опіку, а звичайно не було й публичних клінік, щоб дати поміч недужим дітям.

Пята частина усіх дітей перестала ходити до школи на четвертім ступни науки, а майже десята частина в школі зовсім не була. Та й ті, що вчилися в школі, знали дуже мало. Хоч з 25.000 лиш 1,803 зовсім не вчилися або покинули школу зараз в першім році, та написати свого імени не могло 1,915, а аж 3,379 не вспіло так, щоб можна прочитати.

НАЙШОВ СКАРБ.

Американець Алам Фишер з Сан Антоніо в Тексас вніс просьбу до мексиканського уряду о дозвіл на перевезенне золотих та срібних штаб та еспанських срібних долярів, які він найшов в одній печері, положеній коло гори Седел недалеко від міста Монтерей.

В своїй просьбі подає Фишер, що він відкрив скарб по довгім пошукуванню, яке тревало кілька літ. До пошукування товкнув його один старий документ, який він відкрив в державнім архіві в Сальвільо, з котрого виходило, що урядники поховали великі скарби золота і срібла підчас революції в 1810. році.

Фишер каже, що він рахував золоті та срібні штаби і гроші та нарахував 8,646 золотих штаб, 4,560 срібних штаб і 7,500,000 срібних еспанських гроший. Він обчисляє, що скарб варта коло 73 міліони долярів.

ДЛЯ ПРИЇЗДЖАЮЧИХ ДО ВАШІНГТОНУ.

На бажанне президента Гардинга відкрито в будинку Почтового Департаменту Інформаційне Бюро для публики, що приїздждає до Вашінгтону з усякими справами до уряду. Кождого дня приїздждає туди богато людей з усіх сторін Америки, щоб полагодити свої діла в тім чи иншім правительственним уряді, та не знаючи, до котрого департаменту і бюра звернутись, блукають від одного до другого й тратять собі час та роблять кошти урядови. Для їх власне вигоди поміщено в почтовім будинку в Вашінгтоні (Пенсилвенія Евню і 12-та улиця) Інфомаційне Бюро, де кождий може справитись, до котрого департаменту і бюра, як і куди йому з своєю справою іти.

ШІСТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ РАДУ НА СМІТТЯ.

Нюйорський лікар др. Фейсон уживав в середу підчас операції свого пацієнта раду. Мав він його в маленькій трубочці, яка містила шість тисяч долярів раду. На другий день мав другу операцію, при котрій йому знов прийшлося уживати раду. Але, що він не робив, ніяк не міг відкрити свого дорогого припасу чудного металю. Нарешті постановив повідомити про свою згубу Стробеля, експерта фабрики раду Редіюм Люмінес Матеріел Корпорейшен в Орендж, Ню Джерзі. Стробель, видно вправний в шуканню за тим дорозчим від золота скарбом, випитав докладно д-ра Фейсона і зараз прийшов до переконання, що після всякої правдоподібности невидну трубочку раду закинули служачі лікаря з непотрібними бандажами. Стробель казав повести себе до пивниці дому, в котрім відбувалась операція; він полляв усю пивницю цинковим розчином, а потім погасив світла. Незадовго пошукувачі побачили межи сміттєм та попелом, викиненим з печі, малу тліючу світляну іскорку. Се був рад, котрий через злуку з цинковим розчином став світити.

ПОЛЕ РУБАРБУ РОДИТЬ ГОРІВКУ І „ДЖИН".

Що грушки не ростуть на вербі, се кождий знає. Але що фляшки з горівкою та „джином" можуть рости на ниві з рубарбом, сего не знали навіть горівчани урядники, поки не переконалися. А переконалися про се зовсім припадково недалеко від канадійської границі, в Арусток кавнті, над рікою св. Івана. Ціле рубарбове поле одного фармера в Френчвил зародило фляшками горівки та „джину". Рубарб зародив також. Се кождий міг бачити. Він зародив так, що ніхто не міг бачити урожаю фляшок горівки і „джину", бо рубарб своїм листем закривав фляшки з горівкою і „джином". Навіть попід купи каміння та скал зародили фляшки. Однак фармер з незвичайного урожаю не скористав; його зібрали прогібиційні урядники.

БОЛЬШЕВИКИ ГРОМЛЯТЬ ЖИДІВ.

Українська Пресова Служба у Відни повідомляє зі Львова: В цвітні с. р. устроїли червоноармійці на північ від Гомеля страшний погром Жидів. Жертвою їх впало майже 16.000 Жидів, в тому числі жінки і діти.

ПРИЄМНІ КОМІРНИКИ.

Одна нюйорська женщина оголосила в місцевих часописях, що вона виїздждає на вакації на село і хотіла б винаймити своє мешканнє на літо. Зараз на другий день зголосилося до неї двоє богато убраних людий, представилися за мужа і жінку, і заявили охоту наймити мешканнє. Коли женщина почала обводити їх по мешканню, мущина ударив її прикладом револьвера в голову так, що вона відразу стратила притомність. Чемна пара зараз кинулася по мешканню, обшукала його, забрала дорогий діяментовий перстень, золотий годинник і 20 долярів готівкою, та пропала без сліду. В поспіху лишили вони двері мешкання напів отворені, і через них сусіди побачили лежачу на підлозі безпритомну женщину. Вони зараз відтерли її водою і повідомили поліцію.

НОВИЙ ПРОЄКТ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКИХ СПІРНИХ ПИТАНЬ.

Президент польського сойму, Тромпчинський, виступив з новим проектом для вирішення польсько-литов. спірних питань і вияснення становища в середньо-литовському районі. Після сього проекту, долю середньої Литви має вирішити не плєбісціт, тільки перепись населення. Обі сторони мають заґарантувати свободу національних меншостей. Тромпчинський є сторонником митної унії між Польщею і Литвою на зразок німецької митної унії. Далі виступає Тромпчинський з претенсіями Польщі на місто Вильну та її околиці. Сей проєкт Тромпчинського є мабуть тільки обслідкуванням ґрунту, та по нім наступлять більш корисні проєкти. В кождому разі дальші переговори вестимуться під егідою французького й англійського урядів.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА ПІД ПОЛЬСЬКИМ РЕЖИМОМ.

Нагінка на „Батьківщину", яку розвели почтові уряди та инші чинники по краю не має кінця. Газета приходить неправильно або зовсім пропадає, падучи жертвою ворожих рук на почті або громадських комісарів. Апелі газети до почтутя справедливости головної дирекції почт, щоб заборонила своїм функціонарам вкорочувати гороженські права української людности нічого не помагають.

ТАКИХ Є БІЛЬШЕ.

Команданта табору полонених в Долині, капітана Кульчицького і його помічника поручника Шнайдра поставлено перед військовий суд за ріжні надужиття на шкоду держави. Кульчицький заключив з одним Жидом з Перемишля легкодушну умову що до доставі і наразив державний скарб на шкоду 300 тисяч марок. Шнайдер зареквірував безправно чотири корови і двоє свиний і продав їх з веиликим зиском. Трибунал засудив Кульчицького на три місяці арешту і втрату офіцерського степеня а Шнайдра на оден рік вязниці і видалення з війска. Прокуратор зголосив що до Кульчицького жалобу неважности з причини низького виміру кари а щодо Шнайдера буде ще дальше слідство з приводу богатьох ще инших надужить, яких він допустився, реквіруючи безправно худобу і фальшую чи квіти.

ФРАНЦІЯ Й АНГЛІЯ ХОТЯТЬ ЗАКЛЮЧИТИ ПОЛІТИЧНО ВІЙСКОВИЙ СОЮЗ.

ПАРИЖ, 4. червня. — З французької сторони робляться заходи для приготовання і заключення французько-британського союза. Був би се політично-військовий союз. В британських політичних кругах є також склонність до того союза. Обі сторони перед заключенням союза хотіли би згоди на сього зі сторони Америки.

АЛІЯНТИ НЕ ХОТЯТЬ ВІДКИНУТИ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ПАРИЖ, 5. червня. — В тутешніх дипльоматичних кругах дивляться загадково на звідомлення з Америки, що президент Гардинг хоче, аби новий союз народів (намісць Ліґи Народів) був побудований в розширених рамцях теперішньої аліянтської Найвисшої Ради.

Тут розуміють сей плян президента Гардинга в сей спосіб, що Найвисша Рада заступила би Раду Ліґи Народів, а замісць Зборў Ліґи Народів скликувано би представників держав.

Французи розуміють добре, що властиво нема ріжниці між Найвисшою Радою і Ліґою Народів, бо обі інституції контролюють тісами аліянти. Ріжниця є лише щодо конституції Ліґи Народів, яка була би відкинена.

Загально висловлюють гадку, що такий плян не вдасться. Аліянтські держави готові змінити конституцію Ліґи Народів, а навіть її цілком відкинути, коли того схоче Америка, одначе вони не згодяться відкинути Ліґи Народів.

НОВЕ НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ДІСТАЛО ЗАЯВУ ДОВІРЯ ВІД ПАРЛЯМЕНТУ.

БЕРЛІН, 4. червня. — Сьогодня німецький парлямент ухвалив заяву довіря міністерському кабінетови д-ра Филипа Вірта. За заявою голосувало 213 послів, проти заяви 77, а 48 членів парляменту не голосувало.

Голосованне над заявою довіря було з приводу декларації нового правительства, що воно приймається виконати всі зобовязання, які аліянти наложили на Німеччину в ультиматі про военне відшкодованне.

УВІЛЬНЕННЄ ОФІЦИРА, ЩО ЗАТОПИВ КОРАБЕЛЬ.

ЛЯЙПЦИҐ, Німеччина, 4. червня. — Німецький найвисший суд для судження военних злочинців увільнив нині німецького офіцира, Кароля Наймана, котрий вчасі війни сповняв службу в підводній лодці і затопив британський шпитальний корабель „Давер Кесел". Увільнено його одноголосно, з причини, що він виконував лише наказ висшої власти.

ПОЛЯКИ РОЗСТРІЛЯЛИ СВОГО ЗРАДНИКА.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 4. червня. — Польський военний суд засудив на смерть через розстріл офіцира польського летничого корпуса, Генрика Іваніцького, за те, що вдав військові тайни британським агентам, що пробувають в Польщі. Він укарв польські мобілізаційні й инші військові пляни і продав їх англійським представникам. Розправа тривала три дні. По засуді зараз його розстріляно.

Крім того має ще бути розправа над іншими польськими офіцирами.

ПОЛЯКИ РАБУЮТЬ НА ШЛЕСКУ.

КАТТОВІЦ, Горішній Шлеск, 4. червня. — Польські „повстанці" на Горішньому Шлеску далі рабують населенне, мимо того, що їх провідник Корфанти видав строгі накази проти рабунків, та що відділи до розстрілу виновників безупинно працюють.

В промислових округах Шлеска панує голод, бо комунікація поперервана.

З ЯПОНІЇ ДОНОСЯТЬ ПРО РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ В РОСІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 4. червня. — Проти-большевицькі війска заняли Омск (в західній Сибірі). Большевики уступають до Тобольска.

Инші депеші подають, що революційний рух вибух в Єкатеринбургу (на західному краю Сибірі).

В Москві вибухло було повстанне, яке большевики здавили при помочі моряків комунїстів з Петрограду.

Положенне в Москві є грізне.

ЩЕ ОДИН НОВИЙ „НАЙВИСШИЙ ПАНУЮЧИЙ".

ВЛАДИВОСТОК, Сибір, 4. червня. — Офіцири царського генерала Семенова проголосили його „найвисшим пануючим" над частю Сибірі, яку заняли проти-большевицькі війска.

ТОКІО, столиця Японії, 5. червня. — Заграничні консулі у Владивостоці заявилися за тим, щоби Семенова не пущено до міста, поки нарід не висловить своєї гадки про форму правлїння.

ПЕКІНҐ, столиця Хін (Китаю), 5. червня. — Противольшевицьки аміліція не пустила Семенова до Владивостока, котрий прибув туди кораблем з міста Дальнього.

БРИТІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ МАЄ ОТВОРИТИ ОЛСТЕРСЬКИЙ СОЙМ.

ЛОНДОН, 5. червня. — В тутешніх політичних кругах висловлюють гадку, що британський король Юрій V. отворить північний айриський сойм в місті Белфаст дня 22. с. м.

Премієр Лойд Джордж має також дістати запрошенне прибути на отворенне олстерського сойму, і коли обовязки йому позволять, то він прибуде.

Олстерський премієр запрошує на отворенне парляменту в Белфасті також британських домініяльних премієрів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!
ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!
ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!
ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

СПРАВЕДЛИВІСТЬ НАЦІЯМ ПІСЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПРИПИСУ.

Які три місяці тому назад почала виходити в місті Ризі у Латвії большевицька газета „Новый Путь" (Нова Дорога). Від першої стрічки на першій стороні до послідної стрічки на четвертій усе большевицька пропаганда.

Ось число 83. з 13. мая сего року приносить статтю, вихвалюючу совєтську Росію як одинокий край, де по справедливости рішено національне питанне. Стаття називаєся „Національне питанне в совєтській федерації" і починаєся гучною декламацією на тему: Хвали мене роте, бо тебе так...:

„Одиноким краєм, що вирішив вповні національне питанне, являється совєтська федерація."

По тім таким гучним вступі автор відразу переходить до напасти на соціялістів-небольшевиків, котрі зорганізували були так званий Другий Інтернаціонал. Каже автор, що Другий Інтернаціонал вправді виставив на своїм прапорі клич самоозначення націй, але на ділі не переводив сього гарного клича. Наперед самі члени Другого Інтернаціонала не погодилися межи собою, що треба розуміти під самоозначеннєм народів; одні пояснили сей клич сяк, другі так. Найбільша ріжниця зарисувалася межи членами націй, котрі большевицький автор називає культурними, а членами націй, котрі большевицький автор називає відсталими, зацофаними. Большевицький автор закидує небольшевицьким соціялістам з Другого Інтернаціоналу, що вони не трактували усіх народів однаково: одним, як Полякам, Фінам, Чехам, Айришам признавали безперечне право на самостійну державу; другим народам, як Литовцям, Лотишам, Естонцям, Білорусам сего права перечили; права на національні держави африканських та азійських народів навіть ніхто з Другого Інтернаціоналу не підоймав, — каже автор.

Аж совєтська власть перша рішила національне питанне зовсім різко і означено, без всяких неясностий, — каже автор. — „Основним заложеннем совітської власти в національній справі являєтся право кождого народу на державу самостійність", — пише автор грубими буквами.

І зараз подає докази на те, що совітська влада не лише кличі кидає, але й в життє їх переводить. Пише він дословно так:

„І не лише у відношенню до Фінляндії і Польщі, не лише у відношенню до Литви, Латвії і Естонії, але й у відношенню до національностий, стоячих на найнизшім степени культури" (переводить в життє сі кличі совєтська влада). „За стараннем совєтського правительства потворено самостійні републики: кіргізьку, вотську, вашкірську, калмицьку і богато других."

Про українську републику автор не згадує ані словом. Він знає і Поляків, і Литовців, і Естонців, і Лотишів, і Фінляндців, і Білоросів, він підчеркує навіть Калмиків, і Кіргізів, і Башкірів, але про українську републику він не чув. Він знає ріжні народи бувшої Росії, упранені на большевицький погляд до самостійної держави, але українського народа межи ними нема. Український народ сего права на погляд автора мати не повинен. Український народ се видно погній для московського народа.

Через те всі закиди які автор звертає (слушно, чи не слушно) проти Другого Інтернаціоналу, треба віднести передовсім до Третого Інтернаціонала в Москві. Се він робить ріжницю межи національними питаннями ріжних народів. Се для нього є культурні і некультурні народи: культурні, які мають права на самостійну державу, та відсталі, які сього права не мають. Московський націоналізм московських царів і хулиганів, Романових і Пуришкевичів та Крушеванів, перейшов на їх наслідників в царській палаті в Кремлині.

Говоренне про вирішенне національного права большевиками такий самий блоф, як колишнє говоренне російських царів, що всі народи Росії вдоволені порядком в Росії. Сей блоф обчислений на затуманенне необачних. Що се блоф, се знають українські іміґранти в Америці також потім, що рівночасно, як большевицькі шмати на російській та англійській мовах величають большевиків за розвязку національного питання, за признанне без винятку усім народам права на самостійну державу і переведенне сего клича в життє, в той самий час плачені тим самим большевицьким урядом аґенти вештаються серед українських іміґрантів, переконуючи їх, що українському народови самостійна держава не потрібна, що Українцям краще жити під Москвою.

Поминенне українського народа, найбільшого по московським народа бувшої Росії, не мимовільне. Се лише частина тої націоналістичної, шовіністичної, нахабної, імперіялістичної політики Москви супроти України, яку московські большевики ведуть від самого початку свого існовання, а котрої ціллю являється поневоленне українського народа московськими зайдами та використовуванне богатої української землі та роботящого українського народа на річ московських панства та урядництва.

ЛІКВІДАЦІЯ УРЯДУ ПЕТЛЮРИ В ПОЛЬЩІ.

(Від власного кореспондента).

На Петлюру і всі урядови установи, які під фірмою України Народньої Републики знайшли були пристановище в Польщі, прийшов тепер важкий час. Польща обовязалася мировим договором в Ризі, що вона не буде признавати й підпирати ніякого українського правительства, яке виступає проти Радянської України. Після ратифікації рижського договору Польща мусить виконати те зобовязанне. І вона його виконує. Уряд Петлюри мусить перестати виконувати ті урядові функції, які він виконував доси, перебуваючи в Польщі, мусить перестати виступати як уряд Української Народньої Републики.

„Рада Републики", яка в уряді Петлюри виконує функції парляменту, ухвалила на своїм останнім засіданню в Тарнові ряд рішень у сій справі.

Про **свої власні засідання** „Рада Републики ухвалила:

„Через несприяючі політичні обставини, що утворилися після ратифікації мирового договору між Польщею й большевиками, засідання повної Ради Републики і малої Ради Републики **припиняються** на території Польщі. Уповажнити президію Ради Републики призначити час і місце слідуючого засідання повної Ради Републики і оповістити про се депутатів".

Далі „Рада Републики" рішила продовжити уповажнення своїх членів на неозначений час, бо не знати, коли і де „Рада Републики" зможе знов зібратися. Крім того утворено **малу „Раду Републики"**, яка складається з президії „Ради Републики" і голов партійних груп, які входять в склад „Ради Републики". Малу „Раду Републики" утворено тому, бо їй лекше переносити куди-небудь і відбувати засідання.

Далі Рада Републики рішила уповажнити раду міністрів **зменшити державний апарат**, бо уряд не має тепер гроший, щоб удержувати всі міністерства, посольства, місії і взагалі цілий державний апарат в дотеперішнім складі. Наслідком сього богато урядовців дістане звільненне зі служби. Ті що служили не більше півроку, дістануть одномісячну плату; ті, що служили не більше року,— двомісячну; ті, що служили до двох років, — тримісячну; в кінці ті, що служили над два роки, — чотиромісячну. З сею платою мусять собі далі самі давати раду.

Переводиться також ліквідація місій дипломатичної, ліквідаційно-військової і економічно-торговельної, які був утворив уряд Петлюри в Польщі.

Як відомо, уряд Петлюри заключив був з Польщею ріжні договори. На основі сих договорів і таки без ніяких договорів Польща повивозила з України богато всякого добра; воєнного матеріялу, автомобілів, телеґрафів, телефонів, ріжних моторів, коний, худоби, цукру, збіжа і т. п. Яка грошева вартість сього добра, невідомо, бо уряд Петлюри сього не оголосив. Від одного урядовця міністерства закордонних справ Української Народньої Републики я чув, що коли-б Польща заплатила урядови Петлюри все, що винна, що весь державний апарат з усіми урядовцями і військом, що находиться на території Польщі, — разом над 30.000 людий з родинами — мiг би з того жити найменше яких 10 років. З сього можна виносити, які великі суми винна Польща урядови Петлюри.

Тепер галицькі газети доносять, що за все те, що Польща є ще винна урядови Петлюри, вона дає йому всего 50 міліонів польських марок.

Уряд Петлюри, себто сам Петлюра, міністерства, „Рада Републики" — все очевидно у зменшенім складі — будуть тепер старатися виїхати до якоїсь такої держави, яка позволить йому виступати далі як уряд. Тілки чи знайдеться така держава.

Прим. галицький уряд Петрушевича має осідок у Відни і звідси виконує свої урядові функції.

Всіх урядовців, яких звільнено зі служби, все військо, яке доси було інтерноване в Польщі, і взагалі всіх тих, що разом з урядом Петлюри схоронилися перед большевиками до Польщі, жде тепер дуже важка доля. Вони будуть позбавлені навіть тої невеликої підмоги й опіки, яку давав їм доси уряд Петлюри. Тепер вони остануть виключно на польській ласці.

Коли-ж Польща зрадила уряд Петлюри, з яким була звязана договором, 6 обовязалася перед большевиками викинути його з своєю території, то до тих нещасних військових і цивільних Українців, які тепер опинилися без ніякої помочі й опіки в Польщі, певне не буде вона мати ніякого милосердя. Буде ще тішитися, що вигибає „гайдамацьке племя".

Так кінчиться союз Петлюри з Польщею.

* * *

Я належав до тих, що і в часописях і всюди, де мав нагоду, виступав від самого початку проти сього союза, вказуючи на те, що Польща тілько використає Петлюру і потім його зрадить. Власне перед роком, коли начальник польської держави Пілсудский як „союзник Петлюри" ішов зі своїм військом на Україну, я писав у листі до одного з дипльоматичних представників Петлюри за границею, що від Польщі Україну не дістане нічого, хиба **„останній удар"**. Так воно і сталося. Тепер Польща завдає останній удар урядови Петлюри і всім тим Придніпрянським Українцям, які з урядом Петлюри пішли до Польщі.

Се повинно бути наукою для тих придніпрянських Українців, які надіялися, що Польща поможе їм перемогти большевицьку Росію, і навіть за ту ціну годилися, щоб Польща забрала собі богато українських земель: Галичину, Холмщину, Підляше, Волинь. Польща ті землі забрала, але не помогла їм проти большевицької Росії, тільки зрадила їх. Може тепер ті придніпрянські Українці побачать те, що галицькі Українці вже давно знають: що між Польщею й Україною не буде згоди доти, доки Україна не стане така сильна, що сильнішого ворога стане на своїх західних границях і скаже Польщі: „Ані кроку далі!" Аж тоді, як Польща переконається, що Україна сильна, аж тоді буде час на згоду України з Польщею. Та й тоді треба буде уважати, щоб хитрий Поляк не перехитрив чесного Українця!

Якби Петлюра був повірив галицьким Українцям і не йшов під польську протекцію, Польща не була би могла майже два роки (бо залицяннє Петлюри до Польщі поза плечами Галичан почалися ще в літі 1919) хвалитися перед антантою, що Петлюра годиться відступити Польщі західні українські землі, не була би могла як „союзника" Петлюри рабувати українську землю.

Проти большевицької Росії Польща не дала Петлюрі ніякої помочі. І коли-б Петлюра при кінці 1919 року, коли вже не міг держатися проти большевиків, виїхав до західної Европи, а не до Польщі, стан України був би остав такий сам, як і тепер: вона оставала би все одно під большевиками. За те не було би тої великої національної шкоди і пониження, що приніс українському народови „союз" Петлюри з Польщею.

І не було би того знеславлення імени Петлюри, який від многих літ працював для української справи і тою працею заслужив на лїпшу долю, ніж та, яку приніс йому „союз" з Польщею.

Тепер нічого лекшого, як лаяти Петлюру. Але треба тямити, що вмираючого не бють. Тай треба тямити, що не сам Петлюра тут завинив. Винні й ті партії, які, азмість держати його на добрій дорозі, розбігалися, коли їм не подобалася його політика, й лишали його самого з ріжними темними людьми. З окрема винна й українська соціяльно-демократична партія, яка якийсь час підпирала його політику або бодай зберігала прихильну невтральність, сподіючися, що все таки з того вийде якась користь для України. І винні — хто знає, чи не найбільше — **обставини**, те, що Україна мала проти себе **цілий світ ворогів**, а ані одного приятеля.

Все те треба тепер спокійно і совісно обдумати, а не облекшувати собі справи звалюваннєм вини на одиниці. Бо те, що з Директорії Української Народньої Републики, яка вважалася законною владою всіх українських земель цілим українським народом, зробився уряд Петлюри, який тепер кінчить свої дні під польською „протекцією", — се є нещасте всего українського народу.

І всі ми маємо обовязок думати як те нещасте перебути і знайти шлях до здобуття Вільної, Незалежної України.

Гайдельберґ, 13. мая 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

СВОЛОЧІ В ДОЛІ ВЖЕ ПРИПАЛО, ТАКИМИ БУТИ ЯК НЕ ЛЮДИ.

Ми знаємо, хто раб Москви,
О знаємо се добре ми.
Свобідну думку хто топтає,
Катам поклони вибиває,
Ордери вірно їх сповняє,
В ярмо ще й других заклинає,
Селян вважає за буржуїв,
Куркулів, кулаків і збуїв,
А каже: — Се вони, не ми!
Се звісно всім, хто розум має,
Всім, хто мужиків не вживає,
О ласках і рублях не мріє,
Ласки московської не чає,
О комісарський стан не дбає,
Чуже кого не тлить ні гріє.
З хрунів повстали ті рабове,
У хрунстві виросли панове,
Що вміють за рублі служить!
Все воно в світі так бувало,
І так воно завсіди буде,
Сволочі в долі вже припало
Такими бути як не люде.
Ибо есть рченіє пророка,
И в нім правда криється глибока.

Ню Йорк, 4. червня, 1921.

Роман Шкварук.

З КОМУНІСТИЧНОГО РАЮ.

Варшавська „Українська Трибуна" подає такі вісти про теперішний економічний стан Великої України. В половині квітня с. р. в Київі були такі ціни: фунт чорного хліба 470 карб., білого 1.200, фунт сала 5 до 6 тисяч карбованців, фунт соли 1.700. цукру 3 тисячі, пара чобіт 14 до 15 тисяч, пуд житньої муки 28 тисяч, разової пшеничної 35 тисяч, пуд дров 1.800 — 2 тисяч, мило вважається великою роскіщю і за фунт найгіршого ґатунку платиться 7.200 до 8 тисяч карбованців.

В Київі всі крамниці зачинені. В цілім місті є лише одна молочарня, де можна дістати склянку кави за 500 карб., чаю з цукром за 300 карб., і булочку за 500 карб. Вся торговля споживчими продуктами провадиться на Галицьким (Жидівським) базарі, не далеко залізнодорожного двірця. Тут можна дістати всьо, чого забажається, очевидноза грубі гроші. Деенеде можна дістати домашний обід з двох страв, що коштує 3.500 до 4 тисяч карбованців.

Не зважаючи на строгі кари, які большовицька влада накладає на спекулянтів і торговців грішми, щоби завести тільки совітську валюту, всеж таки в грошевім обороті находяться і инші грошеві знаки. Найбільший попит є на царські гроші. За тисяч рублів по 500 платять по 145 тисяч рублів совітських, старі по 120 тисяч, за тисячу рублів банкнотами по сто платять 160 тисяч, думські тисячки по 18 до 20 тисяч, за тисячу керенками по 20 рублів дають 40 тисяч, гривні ріжних вартостий за тисяч платять 8 тисяч совітських рублів, польська марка за тисяч 35 до 40 тисяч совітських рублів. Ходять також лопатки" в „рябі" тисячі, але тільки в деяких кругах.

Селянське господарство значно занепало. Тому на селі реквізують всьо, що тільки перевисшує норму дрібного господарства, селянин на Україні вдоволяється тільки одним конем. То само з рогатою худобою та свинями. Гарні великі коні півтора рази дешевше продаються, ніж малі, миршаві, на яких не лакомиться червоноармейський кавалерист. Засіяно досить мало. Український хлібороб дбає лише про забезпечення своїх потреб, більше не сіє, знаючи, що надвишкою жнива не має права свобідно розпоряжатись. Обіцянкам комуністів про вільну торговлю не довіряють і говорять, що більшовики хотять лише підманути на засів, а в осени всьо заберуть.

Промислове життя завмерло зовсім. Фабрики з малими вимінками стоять. Припинився майже зовсім залізничний рух. Подільська залізниця зруйнована, потяг з Шепетівки до Київа їде 3-4 дні, а иноді й тиждень або два. В Харківщині розібрано 4 залізниці і вивезено до Московщини.

ПОДЯКА

Сердечну подяку складаю Головному Урядови і всім членам У. Н. Союза за виплаченне мені $25 з фонду убогих. При сій нагоді взиваю всіх своїх знакомих, котрі ще не належать до сеї орґанізації, щоби вписалися в члени У. Н. Союза, бо се є одинока справедлива орґанізація, яка вразі вмертя або якоїсь недуги свого члена виплачує запомогу точно і в скорім часі, як отсе мені виплатила. — **Петро Гринішак**, член тов. „Вільні Козаки села Росільна", від. 196 У. Н. Союза, в Джерзи Сіти, Н. Дж.

ЗАГУБЛЕНО дві нотаки, з ресітами. Хто найшов би, нехай зголоситься до „Свободи" під N. 25. Нагорода $10.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ІМІҐРАНТІВ В АМЕРИЦІ.

ШАНОВНІ І ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

Український Народний Союз, згідно з ухвалою на послідній конвенції створення Редакційної Комісії для органу і просвітних видавництв при У. Н. Союзі, **влаштував в Ню Йорку ФІЛІЮ КНИГАРНІ І ДРУКАРНІ, в домі Укр. Нар. Комітету, 30 Іст 7-ма улиця, в сусідстві гр.-кат. церкви.**

Давно вже треба було се зробити, се правда, — та все-ж ліпше пізно, як ніколи!

Український Народний Союз зробив се не для самого бізнесу, не для зисків, але зробив се головно для вигоди, користи і добра всіх українських іміґрантів в Америці, зробив се, щоби таньою а доброю книжкою прийти з помочию нашому народови в його просвітньо-культурнім і патріотичнонаціональнім нинішнім змаганню.

В сій **Книгарні** У. Н. Союза знайдете мало-не-всю рідну літературу, яка є нині в Америці і в Старім Краю. Ціна книжок є можливо найнизша; ось наприклад: Твори Тараса Шевченка в 3-ох томах, в оправі, ціна лише $7.50; твори Т. Шевченка в 5-ох томах в оправі, у нас ціна $12.00, а не як в других. І так воно майже зі всіми книжками зі Старого Краю. А до того ся Філія Книгарні У. Н. Союза дає ще й опуст при кождім що-то більшім закупні. Воно тому так, бо приватна книгарня, власність одиниць, має головну ціль: як найбільше заробити, а Книгарня У. Н. Союза, власність орґанізації сего ширшого рідного загалу, має ціль більше моральну, як матеріяльну.

В **Філії Друкарні** У. Н. Союза знова-ж, що уладжена в повні модерно, виготовляється всі друкарські роботи; від якогобудь формату і величини книжки чи часописи аж до найдрібнійших плякатів, оповісток, розкидок, тикетів і т. п.; а все те виготовляється хочби після найвибагливійших вимогів, при тім совісно, по умиркований ціні і точно на час.

Те все поносимо Заряд Філії Книгарні і Друкарні У. Н. Союза дає Вам, Родимці, до відома і під розвагу.

Заряд має повну надію, що Ви діло приймете прихильно і по змозі та потребі Вашій його підіпрете.

В справах Книгарні і Друкарні належить відноситися до Заряду на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, - - - - - New York, N. Y.

З правдивою пошаною

ЗА ЗАРЯД ФІЛІЇ:
Дмитро Андрейко, завідатель.

P. S. Всі вказівки і оповістки в справах Філії Книгарні і Друкарні У. Н. Союза будеться поміщувати заедно в отсім, зокрема на те призначенім місці, в „Свободі".

Тут зазначується також, що Книгарня і Друкарня У. Н. Союза знана як „Свобода" під адресою 83 Гренд стр., Джерзи Сіти, Н. Дж., є і надальше незмінена і дає тусаму обслугу, що й до тепер і остає під дотеперішним зарядом.

ДОПИСЬ З БЕРЛІНА.

(Від власного кореспондента).

В середу, дня 11. мая відбулося в посольстві У. Н. Р. в Берліні відчинення курсу українознавства. Точно о годині 4 явилося у викладовій салі 30 слухачів, жінок і мущин, яких привітав іменем посольства секретар др. Володимир Левицький. Посол др. Р. Стоцький виїхав до Варшави.

Він сказав на потребу курсу українознавства, на його завдання під теперішню пору, на вагу знання і щирення рідної культури. Скінчивши коротку, звязку промову, попрохав лектора української літератури, Богдана Лепкого до виголошення першої лекції.

Лепкий почав словами:

Позвольте, Шановні Пані й Панове, повітати Вас з нинішним першим викладом на отсьому курсі.

Не знаю як кому, але мені цей мент здається незвичайним і я збережу його в своїй тямці як оден з гарніщих споминів, як одну з яснійших хвилин серед нинішньої чорної години.

Тоді, як брами наших святинь науки в Києві, Камянці і Львові насильно зачинені ворожою рукою перед українським студентством, українське посольство в Берліні відчиняє свої двері, щоб приютити між стінами своїми прогнану з рідного краю науку.

Робить те, що зробила еміґраційна громада в Відні, лиш не в таких широких розмірах, бо це переходить його компетенцію і фінансову спроможність. Воно хоче дати нашому студентству, як це перед хвилиною заявив др. Левицький в характері представника посольства, те, що йому тепер найважнійше, і чого йому не може дати чужа, хоч і як знаменита школа, а саме: знання матеріяльної і духової культури рідного краю.

Без отсього знання молодіж наша не булаб у найблищій будучности сілю рідної землі і мозком свойого суспільства, не моглаб у купі з ним відбивати ударів супротивної хвилі, цього океану всяких завойовних та експльоатаційних інстинктів, які з таким упрямим завзяттям руйнують і нівечать нашу землю. Ось яке велике завдання маєте сповнити Ви, Шановні Пані й Панове, як частина українського студентства і ми, як лектори курсу. А за те, що тутешнє посольство зрозуміло наші добрі наміри і пішло їм на зустріч належиться йому наша щира дяка, особливе теперішньому послові д-рові Романові Стоцькому. Жаль тільки, що курс починається так пізно. Та краще пізно, ніж ніколи. В отсьому спізненню криється для нас понука до тим більш інтензивної праці. Пора наг[illegible]ь. Почуваємо себе, мов подорожні на дряхлому судні в час великої морської бурі. Щогли тріщать, порвані вітрила безсильно крилами лопочуть, стерно відірвалося від корабля і буяє по хвилях.

А всеж таки ні подорожним, ні морякам, ні корабельній прислузі не вільно рук опускати, не вільно здаватися на ласку й неласку судьби. Їм до останньої хвилини треба ратувати потапаючий корабель, бо в його ратунку криється їх власне спасення.

У такій великій небезпеці й наше державне судно. Можливо, що й його щогли сторощені до щенту, що й його вітрила мають безрадно в повітрі, можливо, що розгукана стихія вдирається вже на поміст, щоб змести одного по другім керманичів судна, алеж саме судно все таки мусить, мусить доплисти щасливо до краю. Наш корабель державний мусить прибити після нинішньої бурі до спокійного затишя, до волі й державної самостійности.

В цьому нам не тільно сумніватися ні на хвилину, бо всяка наука базується не на розпуці й не на апатії, лиш на вірі й надії на побіду правди і волі.

В розбудженій свідомости й енерґії нашого народу, з окремаж в енерґії українського селянства, в його безпримірній саможертві, в традиційному козацькому завзятті, у його культуро- й чоловіколюбній вдачі, у його стремліннях чесних і етичних криється запорука нашої побіди.

Народ, котрий перетерпів страсти, діждеться й воскресення свойого.

Знання, якого тут наберетеся, Шановні Пані й Панове, це оден з численних способів ратування нашої справи, нашого потапаючого судна, бо знання — це сила! Можуть вороги наші зруйнувати те, що єсть на поверхні нашої землі, але вони ніяк не знівечуть того, що криється в серцях і мозках наших.

Енерґія мазів і енерґія мозків відбудує нинішну руїну.

З надією на успіх курсів і з вірою у побіду правди й волі приступаю до діла.

Цеї промови вислухала авдіторія в глибокім, поважнім мовчанню, а тоді лектор приступив до зясовання питання, що таке література й історія літератури і приступник, легко зрозумілим способом подав огляд розвитку літературних понять, маючи заєдно перед очима свою, рідну літературу.

В четвер, дня 12. мая відбудеться перший виклад д-ра Василя Сімовича про українську мову й літературу. Сподіватися треба, що слухачі з зацікавленням і з успіхом слухатимуть лекцій автора української граматики, яку він отсе видав у новому, значно справленому й пошироному виданні, а яку написав у Раштаті, і в перве видрукував у тамошній крукарні українських полонених, котрі її складали й друкували на власній, таборовій машині.

Українські еміґранти в Берліні пильно стежать за розвитком курсів як за гарним і корисним ділом, як дійсно за одним з яснійших проявів нашого сумного життя.

Сказати треба, що в культурі маємо до занотовання куди кращі успіхи ніж у політиці. Хор Кошиця, це був і єсть справжній тріюмфальний похід української пісні. Його слідами йде на берлінському ґрунті хор пр. Турули, жаль тільки, що деякі з наших людий не розуміють його добрих намірів і в культурне діло вносять політичну а навіть особисту кирину. Цього ніяк не повинно бути.

Гарні успіхи мають також переклади з української літератури. Шевченка, Франка, Лесі Українки, Коцюбинського, Лепкого.

В місяці квітні помістила „Дайтше Таґесцайтунґ" Богдана Лепкого: „Ам Абенд" (Розмова) і „Фесттаґ ін Ріг" (В Розі), тепер друкує „Велтспіґел" йогож: „Ам Віґер" (Над Ставом), а незабаром появиться довше оповідання цього самого автора „Ді Рахе" (Кара). Переклади вийшли бездоганно зпід пера німецької письменниці Анни, Шарльоти Вутцкі, котра кілька літ присвятила вивченню української мови, заохочена до цього Союзом Визволення України і тепер знайомить Німців, а через них і ввесь широкий світ з нашим духовим богацтвом.

Вона переклала також деякі оповідання Винниченка і цілого Франкового „Мойсея", оден з найбільших архитворів української поезії.

На жаль, та на сором треба сказати, що нема в нас фондів на видання цього великого твору, а німецьке видавці мусять тепер оглядатися не на артистичний, а чисто економічний успіх, бо всі вони через дорожнечу паперу й друку попали в скрутне положення.

Тутешня студентська громада готовиться до Франкового свята, яке має відбутися в пяті роковини смерти Івана Франка, себто дня 28. мая.

До співучасти запрошено хор Турули, д-ра Сімовича й пр. Лепкого. Крім цього Шарльота Вуцкі виголосить Франкові вірші в німецькому перекладі, з огляду на німецьких учасників свята.

За отсею культурною працею забувають тутешні еміґранти про своє безталання і про наші політичні невдачі, про те, що нема тепер властиво ніодного національного центра, нема українського народного правительства, єсть тільки повстаньчі ґрупи, які душу й тіло кладуть за нашу свободу та мов спасення ждуть своєї і чужої помочі. Чужа поміч далеко, а своя не надходить, бо ми розбиті на партії і кліки, обливаємо себе помиями, одні других викидаємо на якісь смішні смітники та за боротьбою з вітраками не бачимо справжнього ворога, який шматує нашу землю, насилує народ, кує на нас нові, може ще тяжші від старих кайдани.

Сумно! Б.

САМОСУД.

(З волинських гараздів).

Хмурлива, повна таємничого жаху, спускалася десь з височин на землю ніч.

Чорні хмари важко повиснули над вогкими полями. Стокрилий вітер гонив їх на північ цілими валками. В повітрі чувся дух землі, сила відродження.

Тихо сиділи на узліссі ночліжани. Здавалось, що пітьма одруїла собою. Сиділи мовчазні, самі сірі, як лісові привиди. Вітер байдужно летів по уз з далекого степу і шумів вітами дерев.

Здавалось, що дерева розмовляли з ніччю, турботно розповідаючи свої життєві казки.

Села давно вже спали спокійним сном, тільки отся купка людей сиділа без сну, як оніміла.

Дехто схилив голову, — дрімає і скрзь сон вже ввижається йому завтрішня праця, вищерблений леміш коло плуга, поломана борона, яку треба полагодити.

Тільки двох ночліжан не брав сон: в них обох були найкращі коні.

В полі заїржала коняка, забрязчало путо, щось наче зашелестіло.

Обидва вони підвели голови, уважно з трівогою прислухалися: Чи не злодій, часом? Швидко встають і йдуть до коней.

Підганяють їх ближче до себе. Важко гупають коні спутаними ногами, як мягка подушка гнеться під їх важкими ногами свіжа, весняна земля... Лаються ночліжани:

— Щоб ви виздихали! Загибелі нема на вас, прокляті! На панський лан несе їх чортяка, як займуть в економію, то завтра не оплатишся. Жени їх, Максиме, сюди!... Годі вже їм розгулювати, як розгулювали...

І знов тихо дрімають усі. Мовчазна ніч загортає всіх чорною шатою: до безсилля втомляє. Кріпляться ночліжани, а очі самі стуляються. Повна байдужність забирає їх у свою владу. Одна тільки твереза думка: „аби коні були цілі!" — міцно, гострим цвяхом сидить у їх голові не дає спокою, проганяє сон.

І вухо ловить найменший шелест.

— Степане, чуєш? — спитався враз Максим.

— Га?... А хіба що?...

І знов тиша. Мовчить ніч. Але не віриться в її мовчанку.

— Степане... Чуєш, Степане... — тихо будить Максим.

Але Степан у відповідь щось тільки мимрить під ніс і знов спить. Спить Степан, що й вже не добудитися, забувся й про кноі. Один тільки Максим кріпиться.

Незадовольнений товаришами, Максим встає, дивиться на них з безмежним призирством і, вилаявшись, йде подивитися до коней.

Коні спокійно собі пасуться; інколи котра з них голосно пирхне, наче регочеться над безпокійним господарем.

Скучно Максимови самому. Всі сплять, тільки він, як нечистий дух, тиняється в пітьмі; якась трівога в душі ні на одну хвилину не дає йому спокою.

Нарешті лягає і він коло своїх сонних товаришів і жде не діждеться, коли минеться ніч і настане день.

Коли тут забрязчали пута... Хтось шептався...

—Злодії до коней беруться... — Як блискавка освітила його мізок гостра думка.

Тихо збудив усіх, і всі вони, хто з путом залізним, а хто з горчиком в руках, скрадаються в перед ранковій млі, щоб не злякати злодія. І враз напружений крик порушив напружену мовчанку ночі:

— Тримай, лови його... лови...

Десь з боку, здавалося, в лісі хтось дико й пронизливо свиснув скілька раз, але ночліжане вже не чули нічого.

Зловили... Злодій в руках ночліжанів... Налягли на нього всі разом, як один чоловік... Налягли на нього всі разом, як один чоловік... Важко дихають всі, чуються вигуки: — Бий його... бийте, бийте, щоб не діждав червоного яйця їсти... бийте.

Брязчать пута, об щось мягке гупають горчики...

— Пожалуйте!... Помилуйте!... Ой, помилуйте!...

Перший і останній раз пішов. Ой!... Ой!.. — тихо з стогном проситься конокрад.

Але його голосу не чують вже розлютовані перед кривдою ночліжан.

Твердим камінням падає удар за ударом-сиплеться, як горох з мішка, дика й нестримана лайка:

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 7-мій годині вечером в суботу, 11. червня в гали Кицмана під ч. 102 Ракавей Ровд. На порядку нарад приниманнє нового статута. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — Я. Притика, предс.; Л. Ковальчук, секр.

ҐЕРИ, ІНД. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 100, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 12. червня, в гали Нейборгуд Гом під ч. 1700 Адамс стр., Ґери, Інд. На порядку нарад справозданнє уряду і дискусія, вибір нових урядників на опорожнені місця і инші справи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — М. Морозович, предс.; А. Цебак, секр.

НОРВІЧ, ПА. Бр. св. Стефана, від. 199, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 12. червня. Будеться принимати нових членів за половину вступного до братства, а до У. Н. Союза після статута. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Сабат, предс.; С. Яворський, секр.

ФІНІКСВІЛ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 321, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 12. червня, в домі Д. Ґрабовського під ч. 311 Емет стр. Контрольори мають здати рахунок з піврічного діловодства урядників. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — А. Малик, секр.

СТЕЙПЕЛТОН, Н. Й. Бр. св. Михаїла, від. 211, повідомляє, що мітінґ відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 12. червня, в гали під ч. 76 Ґордон стр. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — А. Рудяк, предс.; Д. Каралюс, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 232, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 4-тій годині пополудни в неділю, 12. червня, в домі секретаря відділу під ч. 76 Шерман стр. (2-гий поверх зпереду). На порядку нарад справозданнє книговодства, добір ширшого уряду і приниманнє нових членів. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Н. Павх, предс.; М. Припхан, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 12. червня, в гали під ч. 628 Френклін Аве. Контрольна комісія здасть звіт. Кождий член має вирівнати свій довг. Будеться принимати нових членів. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — П. Луцко, предс.; І. Гарнич, секр.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 12. червня, в домі Михайла Маряка на фармі Ґрін Порт. На порядку нарад маємо дуже важні справи і будеться приймати нових членів. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — П. Маряк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться дня 11. червня, о години 7.30 вечером, в гали під числом 93 Вен Бюрен стр. Проситься всіх членів явитись на той мітінґ, бо буде піврічне справозданнє секретаря фінансового і контрольорів. Довгуючі члени мають усі свої залеглости вирівнати. Коли хто з довгуючих не явиться і не вирівнає свого довгу, то буде суспендований. — Л. Лапчак, предс.; С. Стойко, кас.; Н. Лещишин, секр. фін.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Михаїла, від. 121, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться 12. червня в церковній гали точно о годині 2-гій пополудни. Кождий член мається явити на сей мітінґ і вирівнати свій довг, як також вислухати нові ухвали місцевого братства та звіту за минувші місяці. Є богато інших важних справ до полагодження. Неявившийся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — І. Лаврук, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 317, подає до відома, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 12. червня, о годині 3-тій пополудни, в гали Івана Рипки під ч. 1400 Бурнет евеню, Сиракюз, Н. Й. Кождий член мусить явитися на тім мітінґу і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде виключений з товариства і з У. Н. Союза. Неявившийся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — Т. Ковальчик, І. Чернатович.

ЛАКАВАНА, Н. Й. Бр. Пресв. Богородиці, від. 149, подає до відома, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 12. червня, о 2-гій годині пополудни, в галі п. Івана Цвайкуса, під числом 616 Інгем стр. На сей мітінґ мають явитися всі місцеві і позамісцеві члени, бо є важні справи до полагодження, як справозданнє касове й инші. Ветид, Братя, коли тепер ніхто не робить, а на мітінґ так Вам тяжко прийти, тільки через других передаєте свої вкладки. Ви знаєте, що кождий член сам за себе платить, а не за когось иншого. Коли член робить, то річ цілком инакша, але як він не робить, то може на мітінґ сам прийти, а не передавати через другого, бо часом є важні справи, а нас на мітінґу є 6 або 7 членів, котрі самі не можуть нічого зробити. Кілько то разів сего року було голосованнє, а Вас на мітінґу не було, а пізнійше, коли Українській Народний Союз ухвалює нові додатки, то член гніваеться, що платить більше ніж мав платити. З того приходить часто до нарікань, що на членів приходять нові додатки, а вони не знають, за що заплатили і роблять роздор межи иншими членами. Подивімся на инші народности, як вони за собою стоять, а з нас сміються, що ми хочемо, аби за нас хтось инший робив, а не ми самі. Отож ми ще раз пригадуємо, що піврічний мітінґ буде дня 12. червня с. р. Котрий член на сей мітінґ не прийде, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Лише той член не буде караний, що в день мітінґу працює. — Г. Мельник, предс.; І. Цвайкус, кас.; О. Стецків, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".